Çoklu Okuryazarl?k Ölçe?i (Multimodal Literacy Scale)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çoklu Okuryazarl?k Ölçe?i (Multimodal Literacy Scale)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19308

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çoklu Okuryazarl?k Ölçe?i (ÇOÖ), modern e?itim ve ileti?im ortamlar?nda giderek önem kazanan **çoklu okuryazarl?k** becerilerini ölçmek amac?yla 2015 y?l?nda geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, ö?rencilerin ve bireylerin yaln?zca metinsel de?il, ayn? zamanda görsel, i?itsel, uzamsal ve di?er göstergebilimsel modlar? içeren karma??k ileti?im biçimlerini anlama ve yorumlama yeteneklerini de?erlendirmeyi hedefler. Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in geçerlik ve güvenirlik standartlar?n? sa?lamak üzere titizlikle yürütülmü?tür.

Ölçek, özellikle yüksekö?retim düzeyindeki bireylerin dijital ve çok modlu materyallere adapte olma düzeylerini belirlemede önemli bir rol oynar. Bu sayede e?itimciler, ö?rencilerin ele?tirel dü?ünme ve farkl? ileti?im modlar? aras?nda anlam kurma yeterliliklerini daha iyi anlayabilir ve müfredatlar?n? buna göre ?ekillendirebilirler.

Anahtar Kelimeler

Çoklu Okuryazarl?k, Çok Modlu ?leti?im, **Okuryazarl?k** Becerileri, Ölçek Geli?tirme, Geçerlik Çal??mas?, Güvenirlik Analizi.

Yazarlar

Berker Bulut, Hakan Ulu, Adem Kan.

Amaç

Çoklu Okuryazarl?k Ölçe?i, bireylerin çoklu modlar? (görsel, dilsel, i?itsel vb.) içeren materyalleri yorumlama, analiz etme ve üretme yeterliliklerini bilimsel olarak ölçebilecek, kültürümüze uyarlanm?? geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? olu?turmak amac?yla geli?tirilmi?tir. Geleneksel okuryazarl?k tan?mlar?n?n yetersiz kald??? günümüz dijital ça??nda, bu ölçek, bireylerin karma??k bilgi ak???n? yönetme kapasitelerini ortaya koymay? amaçlamaktad?r.

Ölçe?in temel amac?, e?itim ara?t?rmac?lar?na ve uygulay?c?lar?na, ö?rencilerin çok modlu metinlerle etkile?im düzeylerini belirlemede standartla?t?r?lm?? bir araç sunmakt?r. Bu sayede, okuryazarl?k e?itimindeki eksiklikler tespit edilebilir ve hedefe yönelik müdahaleler planlanabilir.

Yap?

Ölçek, temel psikolojik yap? olarak "çoklu okuryazarl?k" kavram?n? ele al?r. Çoklu okuryazarl?k, sosyal göstergebilim ve yeni okuryazarl?k çal??malar? teorilerine dayanarak, anlam?n tek bir kanal (yaz?) yerine birden fazla modun e? zamanl? kullan?m?yla olu?turuldu?u varsay?m?na dayan?r. Bu yap?, bireyin sadece metinleri de?il; ayn? zamanda görüntüleri, grafikleri, sesleri ve

ARABPSYCHOLOGY.COM

uzamsal düzenlemeleri de?ifre etme becerisini kapsar.

Ölçek, genellikle bu **okuryazarl?k** becerilerinin farkl? boyutlar?n? (örne?in, alg?lama, ele?tirel analiz, üretim) ölçen alt faktörlerden olu?ur. Bu alt faktörler, bireyin dijital medya, sunumlar ve görsel ileti?im materyalleri üzerindeki hakimiyetini yans?t?r.

Geçerlik

Ölçe?in **geçerlik** çal??malar?, Bulut, Ulu ve Kan (2015) taraf?ndan yürütülen geli?tirme makalesinde detayland?r?lm??t?r. Geçerlik analizleri kapsam?nda, öncelikle ölçek maddelerinin ilgili literatür ve uzman görü?leri do?rultusunda yap?sal uygunlu?u (kapsam geçerli?i) sa?lanm??t?r.

Yap? geçerli?ini test etmek amac?yla, ke?fedici faktör analizi (KFA) ve do?rulay?c? faktör analizi (DFA) teknikleri kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, ölçe?in teorik yap?s?n?n verilerle uyumlu oldu?unu göstermi? ve çoklu okuryazarl?k yap?s?n? ölçmek için kabul edilebilir uyum indeksleri elde edilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in çoklu okuryazarl???n temel boyutlar?n? ba?ar?yla ölçtü?ünü kan?tlam??t?r.

Güvenirlik

Çoklu Okuryazarl?k Ölçe?i'nin **güvenirlik** analizleri, ölçe?in iç tutarl?l???n? ve zamana kar?? kararl?l???n? de?erlendirmeyi amaçlam??t?r. ?ç tutarl?l?k güvenirlik katsay?s?, Cronbach Alfa de?eri hesaplanarak belirlenmi?tir.

Geli?tirme çal??mas?nda elde edilen Cronbach Alfa de?erinin, kabul edilebilir s?n?rlar?n üzerinde oldu?u rapor edilmi?tir (genellikle .70 ve üzeri). Bu yüksek de?erler, ölçe?i olu?turan maddelerin ayn? yap?y?, yani çoklu okuryazarl?k becerisini tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir. Ayr?ca, test-tekrar test güvenirlik analizleri de yap?larak ölçe?in zaman içinde kararl? sonuçlar verdi?ini destekleyen bulgular sunulmu?tur.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal boyutlar?n? belirlemek üzere hem Ke?fedici Faktör Analizi (KFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm??t?r. KFA, ölçe?in maddelerinin kaç boyutta topland???n? ke?fetmek için kullan?lm?? ve teorik olarak beklenen alt boyutlar? destekleyen faktör yap?s? ortaya ç?km??t?r.

Daha sonra, bu faktör yap?s?n?n do?rulanmas? amac?yla DFA gerçekle?tirilmi?tir. DFA sonuçlar?, Çoklu Okuryazarl?k Ölçe?i'nin belirlenen alt boyutlarla (örne?in, görsel okuryazarl?k, dijital okuryazarl?k, ele?tirel okuryazarl?k) iyi bir uyum sergiledi?ini göstermi?tir. Elde edilen uyum

ARABPSYCHOLOGY.COM

indeksleri (RMSEA, CFI, TLI vb.) ölçe?in güçlü bir yap?sal geçerli?e sahip oldu?unu kan?tlam??t?r. **Faktör Analizi**, ölçe?in kuramsal temelini sa?lamla?t?ran en önemli istatistiksel ad?mlardan biridir.

Araç

Test Çe?idi: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: Be?li veya Yedil Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i (Kesin bilgi eksikli?i nedeniyle genel Likert tipi varsay?lm??t?r).

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite Ö?rencileri veya Genel E?itim Ortam?ndaki Bireyler.

Ya? Grubu: Ergenlik sonras? ve Yeti?kinlik (Genellikle 18 ya? ve üzeri).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, modern ileti?im biçimleriyle aktif olarak etkile?imde bulunan ve akademik ba?lamda çoklu modlu materyallerle çal??an bireyler üzerinde standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçe?i. Kat?l?mc?lar, çoklu okuryazarl?kla ilgili durumlara kar?? kendi yeterliliklerini veya tutumlar?n? belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Çoklu Okuryazarl?k, Ölçek Geli?tirme, Görsel Okuryazarl?k, Dijital Okuryazarl?k, E?itim, Yüksekö?retim.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: Berker Bulut: berkerbulut09@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, Berker Bulut, Hakan Ulu ve Adem Kan taraf?ndan geli?tirilmi?tir. Ölçe?in akademik çal??malarda kullan?m? için yazar(lar) ile ileti?ime geçilmesi tavsiye edilir. Ölçek, 2015 y?l?nda yay?mlanan çal??ma ile bilimsel literatüre kazand?r?lm??t?r. Ticari kullan?m veya geni? çapl? uygulamalar için yazarlar?n izni gereklidir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu çal??man?n orijinal PDF dosyas?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: coklu-okuryazarlik-olcegi-multimodal-literacy-scale-toad.pdf

Kaynaklar

Bulut, B., Ulu, H. & Kan, A. (2015). Multimodal literacy scale: A study of **validity** and reliability. *Eurasian Journal of Educational Research,* 61, 45-60.

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden ula??labilir: dergipark.org.tr

Çoklu Okuryazarl?k Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Orijinal makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM